

“**Τ**α σημεία του ορίζοντα της τέχνης” επεχείρησε να ανιχνεύσει η φετινή 45η Biennale της Βενετίας, διευρύνοντας το πρόγραμμα των συνηθισμένων εθνικών συμμετοχών με ποικίλες εικαστικές αλλά και ειδικές εκδηλώσεις και αφιερώματα. Πλάι στους πασίγνωστους Duchamp και Bacon, υπήρχαν το απροσδόκητο “Πέρασμα στην Ανατολή”, ο φόρος τιμής στον John Cage, το “Εμποδίζοντας το Aids”, οι “Μηχανές της Ειρήνης”, και οι εικαστικές “Διολισθήσεις” σκηνοθετών, συγγραφέων και φιλοσόφων (Wilson, Wenders, Burroughs, Baudrillard κ.ά.). Ήταν φυσικό μια τόσο φιλόδοξη έκθεση να τύχει υποστήριξης αλλά και κολασμού. Σ’ αυτόν τον τελευταίο διακρίθηκε βέβαια ο κριτικός του *Time* Robert Hughes (γνωστός και σ’ εμάς από τις σφοδρές επικρίσεις του στο “Ελληνικό Θαύμα”), ο οποίος μίλησε ευθέως για «αποτυχία», θέτοντας συγχρόνως το ρητορικό ερώτημα: «Τι θα λέγατε για έναν ωραίο μεγάλο τοίχο σκεπασμένο με ένα μονόχρωμο πορτοκαλί χαλί ή έναν γιγάντιο σωρό από πλαστελίνη;»

Το ερώτημα αυτό ωστόσο φωτίζει το αληθινό επίκεντρο της αντιπαράθεσης, που ήταν το “Aperto” (η «ανοιχτή» έκθεση της Biennale που παρουσιάζει νέους καλλιτέχνες) και οι «επείγουσες» θεματικές του: βία, εντροπία, διαφορά, επιβίωση, περιθωριοποίηση. Δηλαδή το οπτικό και επικοινωνιακό όργιο των νέων τάσεων της τέχνης που δεν αναζητούν πλέον κάποιο μεταφυσικό νανούρισμα αλλά την οριακή κατάσταση του σύγχρονου ανθρώπου, προσβλέποντας στο να σκανδαλίσουν αλλά και να κερδίσουν το πολυπόθητο ενδιαφέρον κοινού και συλλεκτών. Στο επίκεντρο των συζητήσεων βρέθηκε μια φράση του R. Rauschenberg την οποία επανέλαβε ο J. Deitch: «Μπορεί η τέχνη να αλλάξει τον κόσμο;». Το ART θέλοντας να αποδώσει την ευρύτητα του θέματος απευθύνθηκε στον διευθυντή της Biennale, φημισμένο κριτικό τέχνης και καθηγητή στην Αρχιτεκτονική Σχολή του Πανεπιστημίου της Ρώμης, Achille Bonito Oliva, ο οποίος σε αποκλειστική συνέντευξη αποσαφηνίζει τους προβληματισμούς του και απαντά στους επικριτές του. Επιδιώκοντας παράλληλα το διάλογο και τη σύγκριση, το ART δίνει την ευκαιρία σε τέσσερις κριτικούς τέχνης να εκθέσουν τις απόψεις τους, λαμβάνοντας υπ’ όψιν την ιδιαιτερότητα της δικής τους ματιάς.

Φωτ.: Ε. Τζιτζιλάκη / Photo: E. Tzitzilaki

ΔΙΕΘΝΙΚΟΤΗΤ

Transnationality,

Andreas Serrano: *To Nekrotoμείο/The Morgue (Knifed to Death I)*, 1992.

ΛΕΥΚΟ ΛΙΝΟ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΟΥ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΥ

λήφθηκαν στις εκθέσεις στο Giardini di Castello, το χώρο που φιλοξένησε την Biennale, έχουν πίσω τους μακρό παρελθόν — μερικοί είχαν φτάσει στην ακμή τους πριν από 20 χρόνια. (Πρόκειται άραγε για ομόφωνη απόφαση των οργανωτών; Αναρωτιέται κανείς.) Το παράδειγμα που έρχεται στο νου είναι τα μεγαλοπρεπή γλυπτά της Louise Bourgeois στο αμερικανικό περίπτερο όπου η μνήμη, το ασυνείδητο και η σχέση της με το σώμα αποδίδονταν με χαρακτηριστική λιτότητα και σαφήνεια. Στη *Germania*, ο Hans Haacke μεταχειρίστηκε το συνδυασμό ήχου / θορύβου και της συμμετοχής του θεατή, το βασικό στοιχείο αυτής της δυνατής αλλά κατά τα άλλα απλής σύνθεσης, με εξαιρετική εφευρετικότητα: ο θεατής καλείται να περπατήσει πάνω στα μπάζα του εντελώς κατεστραμμένου δαπέδου του περιπτέρου —η Γερμανία ερειπωμένη— προκαλώντας ένα δυνατό θόρυβο, ακόμα κι

όταν βαδίζει στις μύτες των ποδιών του. Μαζί με την Christina Iglesias, οι Ισπανοί διάλεξαν τον Antonio Tàpies για να τους εκπροσωπήσει. Οι Βρετανοί παρουσίασαν τον Richard Hamilton, ενώ στο ιαπωνικό περίπτερο τα έμμονα, επαναλαμβανόμενα έργα της Yayoi Kusama γύριζαν τον θεατή πίσω στη δεκαετία του '70. Τέλος, ο δικός μας Ζογολόπουλος, ανανεωμένος, παρουσίασε γλυπτά πρωτότυπα ταυτόχρονα και ελκυστικά. Το ιταλικό περίπτερο, όπως πάντα το μεγαλύτερο και πλουσιότερο, πρόσφερε μεταξύ άλλων μερικές πρωτότυπες ιδέες για την οργάνωση εκθέσεων και μια θαυμάσια έκθεση φωτογραφίας με τίτλο "Χάρτινοι Τοίχοι". Γενικά, αυτή η ατμόσφαιρα «ρετρό» που επικρατούσε στο Giardini, με την «επιβολή» του κατεστημένου, ανάδινε μια ρομαντική αίσθηση ανησυχίας και φόβου απέναντι στο παρόν (και στον νέο καλλιτέχνη;) που βρίσκει καταφύγιο στο παρελθόν.

